

**FYLKESMANNEN
I ROGALAND**

Deres ref.:

Vår dato: 19.02.2016
Vår ref.: 2015/8843
Arkivnr.: 461.5

Statens Vegvesen Region Vest
Askedalen 4
6863 Leikanger

Att.: Mette Alsvik

Postadresse:
Postboks 59 Sentrum,
4001 Stavanger

Besøksadresse:
Lagårdsveien 44, Stavanger

T: 51 56 87 00
F: 51 52 03 00
E: fmropost@fylkesmannen.no

www.fylkesmannen.no/rogaland

Statens vegvesen Region vest, Ryfast - Tillatelse etter forurensningsloven til utfylling i sjø ved gnr. 4, bnr. 10, Kuneset, Hundvåg, Stavanger kommune.

Fylkesmannen har ferdigbehandlet søknaden fra Statens vegvesen Region vest av 16.07.2015, og har besluttet å gi tillatelse til utfylling i sjø etter forurensningsloven og forurensningsforskriften på visse vilkår. Vilkårene fremgår på sidene 10 og 11. Vi varsler gebyr for behandling av søknaden.

Tillatelsen omfatter utfylling av maksimalt 400 000 m³ sprengsteinsmasser fra Ryfastprosjektet, hvorav ca. 100 000 m³ inneholder plastfiber. Utfyllingen vil dekke et sjøbunnsareal på maksimalt 25 500 m².

Vedtaket kan påklages innen tre uker etter at dette brevet er mottatt.

Vi viser til søknad av 16.07.2015 (med oppdatering av 04.11.2015) om utfylling i sjø ved 4/10 Kuneset, Hundvåg, Stavanger kommune, samt søknadsvedlegg og øvrige dokumenter i saken. Det vises også til søknad om utfylling ved samme lokalitet av 25.02.2013, og tilhørende tillatelse av 08.08.2013.

Søknad og saksbehandling

Omsøkt tiltak er en del av arbeidet med Ryfastforbindelsen mellom E39 i Stavanger og riksvei 13 i Strand, og ønskes utført for å håndtere overskuddsmasser fra Solbakk tunnelen. Statens vegvesen Region vest (SVV) fikk 25.02.2013 tillatelse etter forurensningsloven til utfylling i sjø ved Kuneset, med hensikt å etablere en lekterkai for å frakte tunnelmasser fra Solbakk tunnelen til massedeponiet ved Buøy. SVV har nå behov for å plassere enn større mengde med masser permanent i området. Deler av utfyllingsmassene er restmasser fra før Ryfastprosjektet gikk over til å bruke stålfiberarmering, og inneholder derfor armeringsfiber av plast. Fylkesmannen anser ikke sprengsteinsmasser med innhold av plastfiberarmering som rene masser, og tillater ikke lenger utfylling i sjø med denne typen masser på grunn av spredningsrisikoen.

Søknaden omfatter utfylling av 360 000 ± 40 000 m³ sprengsteinsmasser fra Solbakk tunnelen ved dagsonen på Hundvåg, hvorav ca. 100 000 m³ er masser som inneholder plastfiber. Utfyllingen er

beregnet å berøre et sjøbunnsareal på $20\,500 \pm 5\,000 \text{ m}^2$. En ytre steinsjeté bestående av rene sprengsteinsmasser vil bli utfylt først, og massene med plastfiber vil så fylles innenfor denne. De plastfiberholdige massene skal deretter dekket med rene masser. Det skal legges en varslingsduk som skiller de rene massene fra masser med plastfiber.

Utfylling skal foregå med dumper og gravemaskin fra land. Dersom sikkerheten krever det kan det også bli benyttet lekter. Tiltaket planlegges utført fra tillatelsen blir gitt og frem til 2018. Som avbøtende tiltak er det planlagt å etablere en siltgardin for å verne en ålegrasforekomst øst for tiltaksområdet. Sjøbunnen i området er ikke forurenset.

Reguleringsforhold

Området er regulert til friområde i kommuneplan, og den omsøkte utfyllingen er vesentlig større enn det som legges opp til i gjeldende reguleringsplan. Kommunen har i medhold av plan- og bygningsloven § 19-2 gitt dispensasjon for tiltaket fra forbud mot tiltak mv. langs sjø og vassdrag, jf. plan- og bygningsloven § 1-8, og midlertidig dispensasjon fra reguleringskravet (Kommuneplan 2014-2029 § 1.1 punkt 1) på fastsatte vilkår.

Utfyllingen skal opparbeides til friområde innen 2019.

Miljøforhold

En sak skal være så godt opplyst som mulig før vedtak treffes, jf. forvaltningsloven § 17, naturmangfoldloven § 8 og forurensningsforskriften § 36-2.

Naturmangfold

I følge databasen Temakart-Rogaland er det registrert en ålegraseng klassifisert som verdi B (viktig) i umiddelbar nærhet øst for utfyllingsområdet. Det er også registrert en ålegraseng av verdi A (svært viktig) og bløtbunnsområder av verdi C (lokalt viktig) i Sandvågen, sørvest for tiltaksområdet, samt større tareskogforekomster av verdi A ved Grasholmen. I forbindelse med en kartlegging av Norconsult AS i forkant av tidligere utfyllingsarbeider i området ble det også registrert ålegrasforekomster nær land fra Sandneset og sørover mot nordre Bekkjarvik¹.

Tiltaksområdet ligger nær et gyteområde for brisling, og ca. 1,5 km vest for en låssettingsplass.

I områdene med ålegras er det gjort mange observasjoner av sjøfugl, der mange av de observerte artene er oppført på Norsk rødliste 2015², blant annet sjøorre, ærfugl, lomvi og storspove.

Det er også gjort registreringer av den fremmede arten *japansk drivtang* i nærheten av Kuneset. Dette er en art som har status som «svært høy risiko» på norsk svarteliste 2012 (Artsdatabanken), og kan fortrenge lokale arter (for eksempel ålegras) og dermed endre den naturlige artssammensetningen i området den etableres i.

Vannforekomst

I følge databasen www.vann-nett.no er omsøkt område en del av vannforekomsten «Byfjorden-Åmøyfjorden», og klassifiseres som beskyttet kyst/fjord. Økologisk tilstand i vannforekomsten er god, og kjemisk tilstand er «oppnår ikke god». Forekomsten er middels påvirket av avrenning fra industri i Dusavik og Mekjarvik, og har risikostatus basert på overskridende konsentrasjoner av prioriterte stoffer i analyserte bunnsedimenter.

¹ Norconsult AS, 2014. Ålegrasforekomster i Lundsvågen og Sandsvågen, Hundvåg, Stavanger. SHA/YM-087. 24.10.2015.

² Henriksen S. og Hilmo O. (red.) 2015. Norsk rødliste for arter 2015. Artsdatabanken, Norge

Bunnforhold og sediment

Bunnsedimentene i nærheten av tiltaksområdet ble undersøkt i 2012³ i forbindelse med forrige utfylling ved lokaliteten. Det var ved flere prøvepunkter ikke mulig å hente opp sediment med grabb, antatt på grunn av hardbunn. Det ble derfor kun analysert bunnprøver fra prøvestasjoner nær land. Analyseresultatene viste at konsentrasjoner av miljøgifter i sedimentene lå innenfor tilstandsklasse I (bakgrunnsnivå) og II (god) for alle analyserte forbindelser. Det er vurdert at forurensningssituasjonen i tiltaksområdet med dette er tilstrekkelig kartlagt, og at det ikke er behov for nye sedimentundersøkelser i forbindelse med nåværende utvidelse. Sedimentene som ble undersøkt besto i hovedsak av grus og sand, med innhold av noe finstoff.

Høring

Søknaden ble lagt ut til offentlig ettersyn i november/desember 2015, iht. § 36-6 i forurensningsforskriften.

Fylkesmannen mottok 4 høringsuttalelser til søknaden.

Stavanger kommune er positive til søknaden på følgende betingelser:

- Hele vedtaket til Kommunalstyret for Byutvikling skal følges opp
- Søker må dokumentere at den valgte løsningen er tilstrekkelig for å sikre at forurensning, plastrester og partikler ikke blir frigjort
- Det må fremlegges et program for overvåking av området omkring fyllingen som er tilstrekkelig for å dokumentere at utfyllingen ikke har hatt negative konsekvenser eller påført miljøet skader/ulemper.

Kommunen trekker i sin kommentar særlig fram to vilkår som forurensningsmyndigheten må vurdere: 1. Miljøvernavdelingen må avklare saken i forhold til forurensning, og 2. Mulighetene for å rense overskuddsmassene på stedet før deponering bør vurderes.

Fiskeridirektoratet region sør opplyser om at det foregår fiske med garn i Åmøyfjorden rett utenfor Hundvåg, primært etter lyr, hele året. Det er også låssettingsplass ved Sandøya for brisling (august-desember), makrell (mai-november), og sild (august-desember). Denne låssettingsplassen er aktivt i bruk mens selve fisket foregår i Åmøyfjorden. Fisk som står i steng er særlig sårbar da den ikke kan rømme unna. På bakgrunn av låssettingsfisket vil den minst gunstige perioden for dumping av masse være i tidsrommet fra mai til desember.

Videre påpeker Fiskeridirektoratet at store deler av Sandvågen har bløtbunn, og at dette gir høy risiko for oppvirvling av sediment. I Sandvågen og området utenfor er det også registrert gyteområde for torsk som gyter fra februar til april. Det er registrert en svært viktig tareskogforekomst på Grasholmen som overlapper med gyteområdet for torsk. Fiskeridirektoratet viser videre til ålegraslokaliteter ved Kuneset og Sandneset, og at disse har status som viktige oppvekstområder for fisk. Siden området har status både som gyte- og oppvekstområde for fisk, og i tillegg har viktige marine naturtyper som ålegress og stortareskog, stilles det store krav til aktsomhet i forbindelse med dumping av masse. Fiskeridirektoratet støtter Fylkesmannen at det bør settes krav om bruk av siltgardin, internkontroll, overvåking av resipient, støykontroll og avfallshåndtering, og anser kravene som tilstrekkelige for å ivareta de marine verdiene i området.

Fiskarlaget Vest bemerker at utfyllingsområdet ligger innenfor et gyteområde. I tillegg påpeker de at det er registrert ålegrasenger øst og sørvest for Kuneset som ikke var registrert ved forrige utfylling i området, og at forrige utfylling ligger over enden av den registrerte ålegrasenga

³ Norconsult AS, 2012. Sedimentundersøkelse i planlagt utfyllingsområde, Hundvåg. Oppdragsnr. 5111687

(Sandneset). Fiskarlaget Vest belyser viktigheten av et godt havmiljø med rene og produktive fjorder for å sikre kvalitet, omdømme og markedsverdi for norsk sjømat, dersom vi skal oppnå sjømatnæringen og Regjeringen sin felles visjon om at Norge skal bli «verdens fremste sjømatnasjon». Fiskarlaget Vest foreslår, dersom det blir gitt tillatelse til utfyllingen, at utfyllingen blir lagt litt mer utenom ålegrasenga, samt at ålegrasenga blir sikret med bruk av m.a. siltgardin under arbeidet.

Kystverket Vest opplyser om at omsøkt utfylling er behandlet og godkjent i medhold av lov om havner og farvann av Stavangerregionen Havn IKS.

Statens vegvesen Region vest sine kommentarer til høringsuttalelser

Innkomne høringsuttalelser ble oversendt til søker for kommentarer. Statens vegvesen Region vest ga tilbakemelding på uttalelsene fra Stavanger kommune:

Stavanger kommune

«Søker må dokumentere at den valgte løsningen er tilstrekkelig til å sikre at forurensning, plastrester og partikler ikke blir frigjort.»

Statens vegvesen Region vest (SVV) oppgir i sin kommentar at siden plastfiber har lav egenvekt vil det være nødvendig å deponere denne slik at den ikke kommer i kontakt med vann. Deres forslag er å deponere de resterende massene med plastfiber på en slik måte at de ikke vil være belastende på miljøet. SVV bemerker at 100 000 m³ tilsvarer 10 000 lastebillass, og at gjennomføringen av selve deponeringen på planlagt måte også vil være en minimal belastning på miljøet. Utfyllingen skal legges som en halvsirkelformet barriere mot sjøen, bestående av sprengstein med fraksjoner mellom 0-300 mm. Når dette blir lagt ut vil det fremstå som en tett fylling. Bredden på barrieren vil være 12 m i vannflaten, og øke med dybden. Barrieren skal plastres ytterst for å motvirke erosjon. Transport av plastfiber gjennom fyllingen vil i følge SVV ikke være mulig. Utforming på utfyllingen er utformet i tråd med anbefalinger fra geotekniker i Norconsult AS. Det bemerkes også at hele utfyllingen skal arronderes og tildekkes/beplantes.

«Det må fremlegges et program for overvåking av området omkring fyllingen som er tilstrekkelig til å dokumentere at utfyllingen ikke har hatt negative konsekvenser eller påført miljøet skader/ulemper.»

SVV bemerker at de på nåværende tidspunkt ikke har noen dokumentasjon vedrørende ålegrasengen øst for lekterkaien, utenom det som er registrert i Naturbase at ble observert før oppstart av forrige utfylling. SVV fikk utført en undersøkelse av ålegrasenger i området nord ved Hundvåg i 2012, før anleggsstart av første utfylling, og det ble da registrert ålegras i Sandvågen og i områdene øst og sør for Sandneset. Ny undersøkelse utført 1. oktober 2014 viste at alle forekomstene som ble observert i 2012 fremdeles var der. SVV mener at det ble utført en grundig undersøkelse av områdene, og at de største konsentrasjonene av ålegras ble funnet nær land fra Sandneset og sørover mot nordre Bekkjarvik. Naturbase viser nå at det er kartlagt en ålegraseng øst for Kuneset som er kommet i direkte konflikt med første del av utfyllingen. Arealene til ålegrasenga nærmest lekterkaien kan også være utsatt for oppvirvling av bunnsedimenter grunnet lektertransport, i tillegg til utslippspunkt for anleggs- og dagsonevann samme område. SVV påpeker at ålegrasenga øst for lekterkaien imidlertid er i et område med uskjermet havstrand hvor bølgene skyller mot land og det er god vannutskiftning.

SVV foreslår et program for overvåking med sedimentfelle bak siltgardin, samt en biologisk kartlegging etter at arbeidene ved Kuneset er ferdigstilt. Dette er nærmere beskrevet under *metode*.

Fylkesmannens kommentarer til innkomne høringsuttalelser

Stavanger kommune

Kommunen sier som en del av sin kommentar at Fylkesmannen må vurdere mulighetene for å rense overskuddsmassene på stedet før deponering. Etter vår oppfatning er hovedformålet med den omsøkte utfyllingen nettopp å disponere de plastholdige massene på en miljømessig akseptabel måte. Dersom massene ble rensset for plast ville det ikke være nødvendig med en utfylling i dette området. Vår rolle er å vurdere de forurensningsmessige ulempene med tiltaket slik det søkes om, sammenholdt med de fordeler og ulemper tiltaket for øvrig medfører. Fylkesmannen gir kun tillatelse etter forurensningsloven dersom tiltaket er innenfor rammene av gjeldende reguleringsbestemmelser. I dette tilfellet har kommunen gitt dispensasjon for det omsøkte tiltaket.

Fylkesmannen viser videre til vurderinger og fastsatte vilkår i tillatelsen.

Fiskeridirektoratet region sør

Fylkesmannen har ingen spesielle merknader til uttalelsen, og viser til vurderinger og fastsatte vilkår i tillatelsen.

Fiskarlaget Vest

Vedrørende Fiskarlaget sitt forslag om å legge utfyllingen litt mer utenom ålegrasenga viser vi til at utformingen til den omsøkte utfyllingen er avklart med kommunen iht. plan- og bygningsloven. Vi viser videre til vurderinger og fastsatte vilkår i denne tillatelsen.

Fylkesmannens vurdering

Rettslig grunnlag

Fylkesmannen har vurdert søknaden ut fra de forurensningsmessige ulempene ved tiltaket, sammenholdt med de fordeler og ulemper tiltaket for øvrig medfører, jf. forurensningsloven §§ 11 og 16. Vannforskriften § 4 og naturmangfoldloven §§ 8-12 legges til grunn som retningslinjer ved skjønnsutøvelsen etter forurensningsloven.

Bruk av best tilgjengelig teknikker (BAT)

Våre vurderinger og krav er basert på prinsippet om bruk av beste tilgjengelige teknikker (BAT), jf. forurensningsloven § 2 nr. 3 og naturmangfoldloven § 12 om bruk av miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder.

Naturmangfoldloven

Naturmangfoldloven krever at beslutninger også skal være begrunnet ut fra hensynet til naturmangfoldet der dette er relevant. Beslutninger skal enten være basert på vitenskapelig kunnskap eller dersom dette ikke finnes, på «føre-var-prinsippet». Naturmangfoldet gjelder arters bestands-situasjon, naturtypers utbredelse, økologiske tilstand og effekten av påvirkninger. Kravet til kunnskap skal stå i et rimelig forhold til sakens karakter og risiko for skade på naturmangfoldet.

Vannforskriften

Vannforskriften fastsetter miljømål for vannforekomster, og deler inn vannforekomster i fem tilstandsklasser. Miljømålene i vannforskriften § 4 innebærer at tilstanden i vannforekomstene skal beskyttes mot forringelse, og forbedres med mål om å oppnå god økologisk og kjemisk tilstand. Dersom tiltaket fører til at vannforekomsten «Byfjorden-Åmøyfjorden» endrer tilstandsklasse i negativ retning, vil det foreligge en forringelse. Miljømålene skal nås, og forringelse er ikke tillatt med mindre vilkårene for å gjøre unntak er oppfylt, jf. vannforskriften § 12. Fylkesmannen har derfor vurdert om kravene i vannforskriften er til hinder for å gi det planlagte tiltaket tillatelse etter

forurensningsloven.

Miljøpåvirkning

Partikkelspredning

Sjøbunnen i området er ikke forurenset og består i hovedsak av sand og grus. Eventuell spredning fra bunnsedimentene forventes derfor å være beskjeden. Arbeidene kan imidlertid forventes å føre til betydelig spredning av finstoff fra utfyllingsmassene, noe som vil kunne føre til forringet vannkvalitet mens utfyllingsarbeidene pågår. Selv om partiklene er rene, vil partikkelspredning som kan medføre skade eller ulempe for miljøet regnes som en forurensning jf. forurensningsloven § 6. Partikler fra sprengningsarbeider er skarpere enn naturlige partikler, og har derfor et større skadepotensiale på fisk og andre marine organismer. Satellittbilder⁴ tatt under de tidligere utfyllingsarbeidene i området viser store mengder med suspenderte partikler i vannmassene på østsiden av Kuneset.

Målinger⁵ fra en sedimentfelle som ble satt ut i forbindelse med det tidligere utfyllingsarbeidet ved Kuneset indikerte at strømmene i vannmassene sjelden/aldri gikk i sør/sørvestlig retning. Det antas derfor at størstedelen av partikkelspredningen vil være i østlig retning. Partikkelspredning mot øst kan medføre negative effekter for fisk, særlig dersom det forekommer betydelig spredning til Sandøya, der det er låssettingsplass for makrell, brisling og sild. Sandøya ligger i ca. 1,5 km avstand fra utfyllingsområdet, og det antas i utgangspunktet ikke at eventuelle partikler som spres så langt vil utgjøre noen skade for fisk. Området er imidlertid strømsterkt, og det er uvisst hvor utbredt spredningen vil bli. Føre-var-prinsippet i naturmangfoldloven § 9 må derfor vektlegges, og vannforekomsten må overvåkes visuelt underveis i arbeidene, i tillegg til overvåkning med sedimentfelle.

Tildekking og eventuell nedslamming av viktige naturtyper

Den planlagte utfyllingen vil dekke deler av en ålegraseng av verdi B som er registrert nord for Hundvåg, på østsiden av tiltaksområdet. Uten iverksetting av avbøtende tiltak for å hindre partikkelspredning er det en risiko for at arbeidene også vil føre til nedslamming og dårlige lysforhold for resten av enga. Dette er et relativt strømsterkt område, og det er usikkert hvor stor risikoen for ødeleggelse av ålegrasenga er. Forekomsten var ikke registrert da de forrige utfyllingsarbeidene ved Kuneset ble utført, og det er ikke gjort en kartlegging av enga etter at arbeidene var avsluttet. Det er derfor uvisst hvordan tilstanden til ålegrasenga er i dag, og hvor stor påvirkning utfyllingsarbeidene har hatt på forekomsten. Det må iverksettes avbøtende tiltak for å skjerme forekomsten, jf. «føre-var-prinsippet» i naturmangfoldloven § 9. De lokale strømforholdene vanskeliggjør effektiv bruk av siltgardin rundt hele utfyllingsområdet. Men med planlagt plassering av siltgardin kan likevel deler av ålegrasenga skjermes, noe som etter vår vurdering vil øke sjansen for reetablering av naturtypen i områder som potensielt kan bli nedslammet i anleggsperioden.

Siden strømforholdene i området erfaringsmessig er dominert av østlige strømmer, og overvåking av ålegrasengene i Sandvågen og Lundsvågen ikke viste noen påvirkning som følge av de forrige utfyllingsarbeidene ved Kuneset, vurderes det som lite sannsynlig at de viktige naturtypene i Sandvågen og ved Grasholmen vil bli merkbart påvirket av de omsøkte utfyllingsarbeidene.

Spredning av nitrogenforbindelser

Sprengsteinmassene inneholder rester av sprengstoff, som igjen inneholder nitrogenforbindelser som kan spres i vannmassene. Nitrogenforbindelser i sprengstoff består av omtrent 50/50 ammonium/nitratforbindelser. Ammonium kan bli omdannet til ammoniakk, som er akutt toksisk

---

⁴ www.norgebilder.no

⁵ Multiconsult, 2014. Kuneset – Sluttrapport fra miljøovervåking under utfylling av sprengstein. Ryfast miljøovervåking. 217117-RIGm-RAP-001. 13.11.2014.

for mange marine organismer. Giftigheten avhenger av totalt nitrogenutslipp, pH, temperatur og vannvolum. Nitratforbindelser kan også føre til algeoppblomstring i vannmassene. Sprøytebetong fra tunnelmassene kan medføre svært basisk avrenning, som kan medvirke til økte konsentrasjoner av ammoniakk. Det antas likevel at dette vil begrense seg til helt lokalt ved utfyllingen, og grunnet det åpne sjøområdet arbeidene skal utføres i, samt generelt god bufferkapasitet i sjøvann, forventes eventuelt skadelige konsentrasjoner å være av kort varighet.

Spredning av plast

Utfylling med sprengsteinsmasser kan erfaringsmessig føre til spredning av skyteledninger i plast. Deler av utfyllingsmassene i det aktuelle tiltaket inneholder også plastfiberarmering. Plast er et stort problem i norske og internasjonale sjøområder, og kan være svært skadelig for sjøfugl og det marine miljø. Riktig bruk av lense og grundig oppsamlingsarbeid vil hindre spredning av skyteledninger.

Det er også en viss fare for spredning av plastfiber på land under mellomlagring og transport av massene. Dette skal i så tilfelle samles opp og leveres til godkjent mottak. Fylkesmannen tillater ingen spredning av plastfiber i sjø, og det forutsettes at all utfylling med masser som inneholder plastfiberarmering kun foregår innenfor tett barriere.

Samlet miljøbelastning

Ut fra kunnskapsgrunnlaget i saken er det en risiko for skade på naturmangfoldet ved utføring av arbeider i sjø ved Kuneset, jf. naturmangfoldloven § 10.

Partikkelspredning vil kunne føre til forringet vannkvalitet mens utfyllingsarbeidene pågår, samt ha negative konsekvenser for en ålegrasforekomst direkte øst for utfyllingsområdet. Deler av ålegrasforekomsten vil bli dekket av den planlagte utfyllingen. Ødeleggelse av ålegras vil kunne gjøre det enklere for den fremmede arten japansk drivtang å etablere seg, og eventuelt fortrenge de lokale artene. Vi vil derfor presisere viktigheten av at arbeidene utføres med forsiktighet og med minst mulig forstyrrelse av omkringliggende sjøbunnsareal.

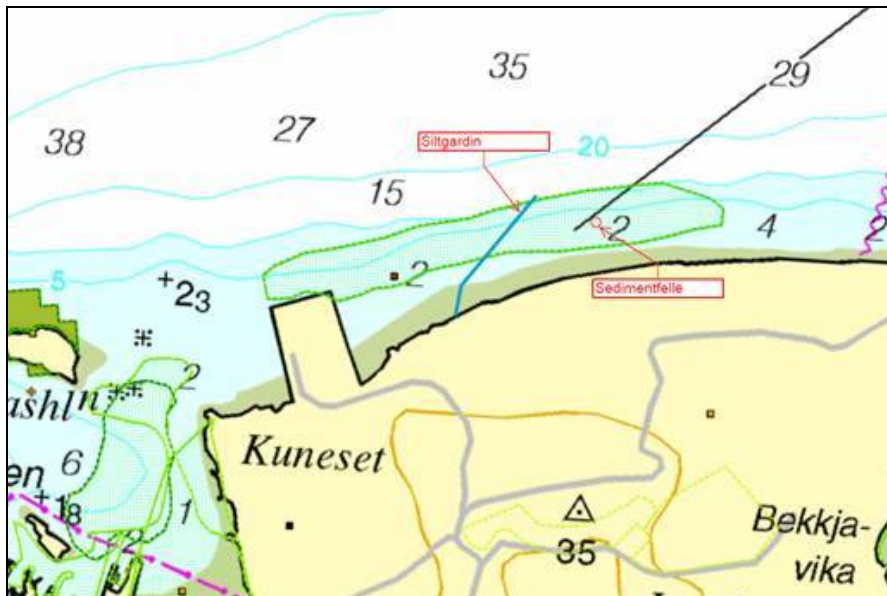
Spredning av skarpe partikler fra sprengsteinsmasser, samt tildekking av viktige næringsområder, kan ha negative konsekvenser for fisk. Bunnsedimentene i tiltaksområdet er ikke forurenset, men det er likevel viktig å redusere partikkelspredning for å skjerme fisk og marine økosystemer for eventuelt skadelig påvirkning som følge av arbeidene. Utfylling med sprengstein vil uten særskilte tiltak føre til spredning av plastavfall. Det er også alltid i forbindelse med utfylling med sprengsteinsmasser en risiko for lokal spredning av nitrogenforbindelser, noe som kan medføre negative konsekvenser for det marine miljø.

Som det fremgår av vilkårene i denne tillatelsen krever Fylkesmannen at det blir gjennomført tiltak for å begrense partikkelspredning og hindre spredning av plast under arbeidene. Det blir også satt vilkår om overvåkning av sedimentering i området bak siltgardinen, samt en biologisk undersøkelse av ålegrasenga mot øst etter ferdigstilling av arbeidene.

Metode

Statens vegvesen Region vest (SVV) planlegger å etablere en tett sjeté med ca. 260 000 m³ rene masser med fraksjon fra 0-300 mm. Massene stammer fra Solbakktunnelen, dagsone Hundvåg, og skal fylles ut med dumper og gravemaskin fra land. Dersom sikkerhetsmessige årsaker tilsier det kan det også bli benyttet lekter. Sjetéen skal utformes som en halvsirkel, og plastres ytterst for å motvirke erosjon. Innenfor sjetéen vil det så fylles ut med ca. 100 000 m³ plastfiberholdige masser opp til kote +3. Disse vil deretter bli dekket med rene masser i forbindelse med overbygging for landskapsutforming av friareal. Plastfiberholdige masser skal skilles fra rene masser med en varslingsduk. Hele utfyllingen skal arronderes og tildekkes/beplantes.

Det skal etableres en siltgardin med hensikt å skjerme ålegrasenga på østsiden av Kuneset. På grunn av strømforholdene, mye lekertransport på østlig side av utfyllingen, samt et utslippspunkt for tunnelvann, har SVV foreslått å plassere siltgardinen på en måte som skjermer omtrent 50 % av den registrerte ålegrasenga (Figur 1). Siltgardinen skal være i bruk til den ytre barrieren av sprengstein er etablert. SVV mener at det ikke vil være behov for siltgardinen under plastring og erosjonssikring av utfyllingen.

Figur 1: Kart som viser lokalisering av ålegraseng (grønt felt i sjø), samt planlagt plassering av siltgardin og sedimentfelle.

For å dokumentere siltgardinens funksjon foreslår SVV å overvåke sedimenteringen i området øst for siltgardinen ved hjelp av en sedimentfelle (Figur 1). Overvåkning av sedimentering skal da foregå 2 ganger i perioden mars-september så lenge siltgardinen er montert.

SVV foreslår videre at det utføres en ny biologisk undersøkelse av ålegrasområdet øst for utfyllingsområdet når arbeidene ved Kuneset er avsluttet, for å undersøke om nærliggende arealer har blitt påvirket av anleggsaktiviteten.

Fylkesmannen vurderer at selv om SVV sitt forslag om plassering av siltgardin bare vil skjerme deler av ålegrasenga er dette en akseptabel løsning på bakgrunn av de lokale forholdene på stedet. Videre mener Fylkesmannen at eventuell plastfiber som ligger igjen på land etter mellomlagring og/eller transport av massene må samles sammen og leveres til godkjent mottak. Det må også iverksettes tiltak som hindrer spredning av skyteledninger av plast i sjø. En sedimentfelle vil overvåke eventuell sedimentering på sjøbunnen, men ikke mengden partikler i suspensjon i vannsøylen. For å hindre at fisk i låssetting i Søre Sandøyvågen blir skadelidende av arbeidene ved Kuneset må SVV sørge for at vannmassene blir visuelt overvåket under arbeidene, og at beredskapsplanen inkluderer tiltak som iverksettes dersom det forekommer synlig partikkelspredning til Sandøy.

Fylkesmannen ber om at kartlegging av marine naturtypedata utføres i samsvar med håndbok 19⁶ fra Direktoratet for Naturforvaltning, slik at resultatene fra undersøkelsen eventuelt kan legges inn i Naturbase. Data leveres i samsvar med instruks fra Miljødirektoratet, egenskaper på særskilt mal i Excel⁷, kartdata i SOSI eller på annen måte etter avtale med Fylkesmannen.

Statens vegvesen har en generell plikt til å unngå forurensning, jf. forurensningsloven § 7, og må derfor kontinuerlig føre tilsyn med at det ikke forekommer uventet og/eller unormal forurensning som følge av arbeidene.

Konklusjon

Ved avgjørelse av om tillatelse skal gis og ved fastsettingen av vilkår, er det lagt vekt på de forurensningsmessige ulemper ved tiltaket, sammenholdt med de fordeler og ulemper som tiltaket for øvrig vil medføre. Vurdering av tiltaket etter naturmangfoldloven §§ 8 – 12, jf. § 7, tilsier at naturen i området kan bli påvirket. Bygging av Ryfastforbindelsen er et samfunnsnyttig formål, og det er viktig at overskuddsmassene som inneholder plastfiber blir disponert på en måte som hindrer spredning. Området som berøres av tiltaket er påvirket av menneskelige inngrep fra før, og arbeidene er planlagt utført på en måte som skal sikre stabil lagring av de plastholdige massene innenfor rene steinmasser. Fylkesmannen finner derfor å kunne gi tillatelse til utfyllingsarbeidene ved Kuneset på visse vilkår. Tillatelsen er begrunnet i at tiltaket ikke vil medføre uakseptable miljøpåvirkninger, samt at det er liten risiko for forringelse av vannforekomsten, forutsatt at tiltaket utføres i henhold til fastsatte vilkår.

Tillatelsen er gitt på grunnlag av opplysninger gitt i søknad av 26.6.2015 med oppdatering av 04.11.2015, samt opplysninger fremkommet under behandling av søknaden.

Risikoklasse

Fylkesmannen skal som en del av behandlingen av omsøkt tiltak ved Kuneset plassere anleggsarbeidene i en risikoklasse. Risikoklassifiseringen er et uttrykk for forurensningspotensialet som foreligger, og er gradert fra 1 til 4, der 1 er høyeste risiko. På bakgrunn av arbeidenes omfang, lokale forhold, samt de opplysninger som har fremkommet av søknad og i søknadsprosessen, blir anlegget plassert i **risikoklasse 3**. Plasseringer i risikoklasse gir føringer for rutinemessig, formell kontakt mellom Statens vegvesen og Fylkesmannen.

Vedtak

Med hjemmel i forurensningsloven § 11, jf. § 16 og forurensningsforskriften § 22-6 gir Fylkesmannen i Rogaland på visse vilkår Statens vegvesen Region vest tillatelse til utvidelse av utfylling i sjø ved Kuneset på Hundvåg i Stavanger kommune.

Ved avgjørelse av om tillatelse skal gis og ved fastsettingen av vilkår, er det lagt vekt på de forurensningsmessige ulemper ved tiltaket, sammenholdt med de fordeler og ulemper som tiltaket for øvrig vil medføre. Prinsippene i naturmangfoldloven §§ 8-12 er lagt til grunn som retningslinjer for beslutningen. Søknaden er også vurdert etter bestemmelsene i vannforskriften. Det stilles nedenfor vilkår om tiltak for å begrense eventuell forurensning, og for å motvirke skader på det marine miljø.

---

⁶Miljødirektoratet. DN-håndbok 19-2001, rev 2007, Kartlegging av marint biologisk mangfold. Kan lastes ned fra: http://www.miljodirektoratet.no/old/dirnat/attachment/69/H%C3%A5ndbok%2019-2001rev%202007_marin_net.pdf

⁷Miljødirektoratet. Mal for egenskapsdata: <http://kvalitetssikring.naturbase.no/naturtyper/naturtyper.asp>

Tiltakshaver må dekke kostnadene ved å begrense eventuell skade på naturmiljø som følge av tiltaket, jf. naturmangfoldloven § 11.

Vilkår

Med hjemmel i forurensningsloven § 16 blir det stilt følgende vilkår for tillatelsen. Vilkårene er nummerert for å lette den planlagte rapporteringen, særlig med tanke på avvik.

1. Statens vegvesen er ansvarlig for at tillatelsen blir overholdt, og plikter å orientere dem som skal gjennomføre arbeidene i sjø om de vilkår som gjelder, samt de restriksjoner som er lagt på arbeidene. Det er videre Statens vegvesen sitt ansvar å sørge for å fremskaffe alle nødvendige opplysninger slik at arbeidet kan gjennomføres tilfredsstillende og i henhold til tillatelsen. Statens vegvesen skal gi beskjed til Fylkesmannen når arbeidene i sjø starter.
2. I henhold til forskrift om systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheter (internkontrollforskriften) av 06.12.1996, plikter Statens vegvesen å påse at det etableres internkontroll som sikrer at kravene i denne tillatelsen overholdes, slik at arbeidet kan revideres. Fylkesmannen skal ha uhindret adgang til anleggsarbeidene, dokumenter mm., for å kunne føre tilsyn med aktivitetene.
3. Tillatelsen gjelder utfylling av maksimalt 400 000 m³ sprengsteinsmasser hvorav ca. 100 000 m³ inneholder plastfiberarmering, over et sjøbunnsareal på maksimalt 25 500 m².
4. Det skal iverksettes tiltak for å hindre spredning av plastfiber:
  - 4.1 Plastfiberholdige masser skal innkapsles av en tett barriere bestående av rene masser. Barrieren skal være etablert og sikret mot utrasing før utfylling med masser med plastfiber.
  - 4.2 Plastfiberholdige masser skal skilles fra rene masser med en varslingsduk.
  - 4.3 Plastfiberholdige masser skal dekket med minimum 1 m rene masser.
  - 4.4 Overflødig plastfiber som blir liggende igjen på land etter mellomlagring skal samles opp og leveres til godkjent mottak.
5. Før etablering av steinsjeté skal det etableres en siltgardin som hindrer nedslamming av ålegrasenga øst for utfyllingsområdet:
  - 5.1 Siltgardinen skal plasseres som det fremgår av Figur 1 i denne tillatelsen.
  - 5.2 Det skal gjennomføres daglige kontroller for å sikre at den fungerer etter hensikt. Kontrollen skal loggføres.
  - 5.3 Siltgardinen kan fjernes først 8 dager etter at steinsjeteen er etablert.
6. Det skal iverksettes tiltak for å hindre spredning av skyteledninger i plast:
  - 6.1 Utfyllingsområdet skal til en hver tid omkranses av lenser.
  - 6.2 Flytende plastrester langs lensene skal daglig samles opp med håv.
  - 6.3 Oppsamlingsarbeidet skal kontrolleres og dokumenteres av Statens vegvesen.
7. Sedimentering bak siltgardinen skal overvåkes ved hjelp av en sedimentfelle:
  - 7.1 Fellen skal plasseres som det fremgår av Figur 1.

- 7.2 Overvåking skal foregå 2 ganger i perioden mars – september så lenge siltgardinen er montert.
- 7.3 Grenseverdi for sedimentasjon settes til 0,3 mm per døgn. Ved overskridelse av grenseverdi skal årsak utgreies og tiltak iverksettes.
8. Vannmassene skal overvåkes visuelt for uventet partikkelspredning mens arbeidene i sjø pågår. Dersom det forekommer synlig partikkelspredning mot Sandvågen i sørvest eller Søre Sandøyvågen i øst er SVV ansvarlig for å varsle Fylkesmannen.
9. Etter at arbeidene ved Kuneset er ferdigstilt skal SVV sørge for at det blir utført en biologisk undersøkelse av ålegrasenga øst for utfyllingsområdet:
  - 9.1 Undersøkelsen skal utføres av fagkyndig.
  - 9.2 Resultater fra undersøkelsen skal sendes til Fylkesmannen.
10. Fyllingsskråninger skal sikres mot utrasing, både underveis i arbeidene og etter ferdigstilling av utfyllingen.
11. Støy fra utfyllingsarbeidene og/eller anleggstrafikk skal ikke overskride grenseverdiene i Klima- og miljødepartementets «Retningslinje for behandling av støy i arealplanlegging» (T-1442/2012).
12. Dersom det påtreffes kulturhistorisk materiale (glass, keramikk, vrakdel, bearbeidet flint, etc.) må arbeidet stanses og Museum Stavanger AS og Rogaland fylkeskommune varsles, jf. lov om kulturminner §§ 8 og 14 tredje ledd.
13. Før anleggsarbeidene starter må Statens vegvesen ha etablert en beredskapsplan som skal gjennomføres straks ved hendelser som medfører akutt forurensning og/eller uventet partikkelspredning.
14. Ved avvik fra vilkår i denne tillatelsen eller andre uventede hendelser som berører ytre miljø er Statens vegvesen ansvarlig for at Fylkesmannen varsles umiddelbart.
15. Når arbeidet er ferdig skal Statens vegvesen utarbeide en rapport der samtlige resultater fra arbeidene presenteres, og hvor en dokumenterer at vilkårene i denne tillatelsen er oppfylt. Eventuelle avvik skal begrunnes og dokumenteres. Rapporten sendes Fylkesmannen innen 8 uker etter at arbeidet er avsluttet.
16. Tillatelsen gjelder i 3 år fra dags dato.

Vi vil understreke at all forurensning fra arbeidene ved Kuneset isolert sett er uønsket.

Brudd på vilkår i en tillatelse medfører straffeansvar etter forurensningsloven, jf. § 78. Vi gjør oppmerksom på at denne tillatelsen ikke fritar for erstatningskrav for eventuelle skader eller ulemper som følger av virksomheten, jf. § 53. For å sikre at bestemmelsene i forurensningsloven eller tillatelsen blir overholdt, kan forurensningsmyndigheten fastsette tvangsmulkt til staten, jf. forurensningsloven § 73.

Vi gjør også oppmerksom på at tillatelsen ikke fritar fra plikter i henhold til annen lovgivning.

Varsel om gebyr for saksbehandling

Fylkesmannens behandling av søknader om tillatelser etter forurensningsloven er omfattet av en gebyrordning, jf. kapittel 39 i forurensningsforskriften. Vår behandling av denne saken har medført en ressursbruk tilsvarende gebyrsats 4, jf. forurensningsforskriften § 39-4. Statens vegvesen Region Vest skal derfor betale et gebyr på kr **21 500,-** for Fylkesmannens behandling av saken.

Etter forvaltningsloven § 16 har partene i en sak rett til å uttale seg før vedtak blir gjort. Vi ber at eventuelle merknader angående gebyret sendes til Fylkesmannen innen 14 dager etter at dette varselet er mottatt.

Klageadgang

Tillatelsen kan påklages til Miljødirektoratet innen tre uker fra melding om vedtaket er mottatt. En eventuell, begrunnet klage stiles til Miljødirektoratet, og sendes Fylkesmannen i Rogaland.

—
Med hilsen

Marit Sundsvik Bendixen
ass. fylkesmiljøvern sjef

Linda Thorsen
rådgiver

Dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ikke underskrift.

Saksbehandler: Linda Thorsen
Saksbehandler telefon: 51 56 89 16
E-post: fmrolth@fylkesmannen.no

Kopi til:

Stavanger kommune	Postboks 8001	4068	STAVANGER
Rogaland Fylkeskommune	Postboks 130 Sentrum	4001	STAVANGER
Museum Stavanger AS	Muségata 16	4010	STAVANGER
Fiskeridirektoratet region sør	Postboks 185 Sentrum	5804	BERGEN
Fiskarlaget Vest	Slottsgt. 3	5003	BERGEN
Kystverket Vest	Postboks 1502	6025	ÅLESUND